

Litteraturstudie 1 for Kulturinitiativers sundhedsfremme. Netværk for kultur, beskæftigelse, social og sundhed.

Louise Ejgod Hansen med bidrag fra Marianne Dall, Center for Kulturevaluering, Aarhus Universitet. Udgivet 2021.

Formål og tilgang

I denne litteraturstudie fokuseres på nogle af de temaer, der er centrale for netværket: Kulturinitiativers betydning for den mentale sundhed og kulturinitiativers betydning for beskæftigelse. Formålet med litteraturstudiet er at dykke ned i den eksisterende forskning for at afklare, hvad vi allerede ved ift. effekt af kulturinitiativer på de to områder. Der er tale om to mindre litteraturstudier, der har et omfang svarende til de ressourcer, der har været allokeret til opgaven. Center for Kulturevaluering har valgt, at litteraturstudiet ikke alene skulle finde frem til kilderne, men også kort præsentere dels hovedkonklusionerne og dels metoderne. Denne tilgang er valg for at understøtte netværkets ønske om en højere grad af vidensbaseret praksis og om bedre muligheder for dokumentation af egen praksis. Litteraturstudiet er præsenteret for netværket på et online seminar d. 18/1 2021, hvor netværkets medlemmer kom med input ift. relevans og muligheden for, at litteraturstudiet kunne bidrage til at kvalificere praksis.

De to delstudier (hhv. mental sundhed og beskæftigelse) har været meget forskellige at gennemføre, hvilket skyldes at der hvad angår kultur og mental sundhed findes en overvældende mængde forskning på dette område, herunder en række systematiske og dækkende litteraturstudier. Med en metafor er udfordringen her at se skoven for bare træer. Til gengæld har litteraturstudiet i kultur og beskæftigelse fundet frem til meget lidt forskning på området, og den passende metafor her er, at det har været som at lede efter en nål i en høstak.

Metodisk er litteraturstudiet en kombination af snowballing, hvor centrale kilder har ledt til flere kilder, søgning via søgeord i centrale tidsskrifter samt søgning via søgeord i centrale forskningsdatabaser. Kriterierne for udvælgelse har inkluderet: Relevans, at der både blev medtaget mere praksisnære publikationer (som fx rapporter) og forskningspublikationer, at udvalget så vidt muligt repræsenterer flere forskellige typer indsatser (fx forskellige kunstområder), at udvalget så vidt muligt repræsenterer flere forskellige metodiske tilgange (fx både kvantitative og kvalitative).

Kulturens effekt på den mentale sundhed

Helt overordnet må det, på baggrund af især WHO's omfattende litteraturstudie (kilde 1), konkluderes at der er omfattende evidens for kunstens helbredsfremmende effekter, især når det kommer til mental sundhed.

Hvis WHO's litteraturstudie sammenlignes med tidligere litteraturstudier, så er det tydeligt, at evidensen er blevet mere solid end tidligere, hvor der især efterlyses flere kvantitative og kontrollerede forsøg. Det er stadig sådan, at evidensen på området ikke entydigt giver svar på fx hvilke indsatser der virker bedst og hvad det er, der er udslagsgivende for, at indsatsen virker. Det er også sådan, at evidensen peger på, at det der virker er person- og kontekstafhængigt, så i modsætning til traditionel medicinsk behandling er der altså en række faktorer, herunder borgerens baggrund og præferencer, der spiller en rolle i forhold til behandlingens effektivitet. Det gør det mere kompleks at lære af andres praksisser, fordi de ikke kan kopieres én til én, men skal omsættes til lokale forhold.

De forskellige artikler repræsenterer både forskellige videnskabelige tilgange og rummer forskellige forståelser af 'kultur'. Kulturbegrebet er således ikke søgt afgrænset i litteraturstudiet, men tager udgangspunkt i artiklernes afgrænsninger (og de inkluderer alt fra klassisk musik over musicals til håndarbejde og i et enkelt tilfælde mindfulness). Samlet set er det mit indtryk, at der er mest forskning i kunstudøvelse frem for kunstoplevelse og at de steder, der er fokus på kunstoplevelsen er den rammesat, så deltagerne fx får mulighed for at tale om deres oplevelse efterfølgende.

Samlet set er det Center for Kulturevaluering's vurdering, at der er meget at hente i den eksisterende forskning i forhold til at kvalificere kommunernes indsatser og satsninger på området. Det er også Center for Kulturevaluering's vurdering, at evidensen er tilstrækkelig solid til at kommunale indsatser godt kan igangsættes på baggrund af den eksisterende forskning.

De ti studier, der præsenteres, er et udvalg. Der findes langt mere forskning, som det har ligget uden for dette litteraturstudies omfang at medtage. De valgte kilder er følgende:

1. **Fancourt, D; Saorse, F (2019): What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review.**
WHO's rapport fra 2019, der samler al tilgængelig evidens for kunstens sundhedsmæssige effekter. Det er en kernereference for dem, der ønsker at påvise evidensen på området.
2. **Jensen, A. (2017): Kultur og sundhed. En antologi. Turbine Akademisk.**
Dansk sproget antologi med både forskning og praksis i Danmark. Tilgængeligt værk, hvor læseren kan udvælge den/de artikler, der er mest relevant for egen praksis.
3. **Van Lith, Teresa; Schofield, Margot J; Fenner, Patricia (2012): "Identifying the evidence-base for art-based practices and their potential benefit for mental health recovery; a critical review."**
Litteraturstudie, der samler viden ift. effekten af visuel kunst for patienter med kronisk, mental sygdom og konkluderer, at der samlet set er en dokumenteret effekt.
4. **Stickley, Theodore; Wright, Nicola S; Slade, Mike (2018): "The art of recovery: outcomes from participatory arts activities for people using mental health services."**
Præsenterer værktøjet CHIME (forbundethed, håb, identitet mening med livet og

selvoplevet øget styrke) og peger på de positive effekter af kunstdeltagelse ift. mental sundhed.

5. **Birgit Bundesen m.fl. (2020): "REWRITALIZE: Participatory creative writing groups led by authors in collaboration with mental health care professionals for people experiencing severe mental illness."**
Evaluering af et skriveprojekt for patienter indlagt på psykiatrisk afdeling, der involverer professionelle forfattere.
6. **Leubner, Daniel ; Hinterberger, Thilo: Reviewing the Effectiveness of Music Interventions in Treating Depression**
Metastudie, der vurderer effekten af musikterapi på tværs af fx genrer og patientgrupper og peger på, at der generelt er evidens for effekten af musikterapi.
7. **Viding et. al. (2015): "The Culture palette"- a randomized intervention study for women with burnout symptoms in Sweden."**
Evaluering af svensk projekt for udbændte kvinder, der oplever og deltager i forskellige kunstaktiviteter over en tremåneders periode.
8. **Stewart, Victoria; Roennfeldt, Helena; Slattery, Maddy; Wheeler, Amanda J (2018): "Generating mutual recovery in creative spaces"**
Evaluering af tremåneders kunstforløb (udøvende) for patienter med svære mentale sundhedsproblemer.
9. **Broderick, Sheelagh (2011): "Arts practices in unreasonable doubt? Reflections on understandings of arts practices in healthcare contexts"**
Diskussion af, hvordan vi forstår samspillet mellem kunst og sundhed og hvordan en bredere tværfaglig tilgang kan skabe en bedre forståelse for såvel kunst som sundhed.
10. **Stickey, Theodore (2019) : "Project: eARTh: Paticipatory Medical Health Recovery, a qualitative study"**
Evaluering af kreative værksteder i landdistriktområde, der argumenterer for vigtigheden af permanente tilbud frem for udelukkende tidsbegrænsede indsatser. Har bl.a. fokus på ensomhed.

Kilde 1	Fancourt, D; Saorse,F (2019): What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Health Evidence Network & World Health Organisation
Metode	Litteraturstudie med henblik på at afdække al eksisterende forskning, der dokumenterer effekten af kunst i forhold til sundhed og velbefindende. Studiet er baseret på både kvalitativ og kvantitativ forskning. Generelt konkluderer rapporten, at der er solid dokumentation for kunstens sundhedsfremmende effekter. ¹ Rapporten peger samtidig på en række begrænsninger: Der er mere forskning i fx musik og kunstterapi end andre genrer, hvor der mangler evidens (fordi forskningen ikke er gennemført) Der mangler forskning i effektens omfang (i hvor høj grad virker det) Der mangler evidens for storskalaeffekter Der mangler evidens for betydningen af politiske tiltag på området.
Udvalgte citater	“Overall, the findings from this review lend credibility to the assertion that the overall evidence base shows a robust impact of the arts on both mental and physical health” (s. 52)
Hovedkonklusioner	Rapporten finder evidens for værdien af kunst i forhold til kerneaspekter af sundhed i bred forstand. I forhold til mental sundhed fremhæver rapporten: Forebyggelse (s. 23-26) 1) Aktiviteter som at lytte til og spille musik, dans og besøg på kulturinstitutioner har en effekt ift. stresshåndtering og stressforebyggelse (s. 23) 2) Kunstdeltagelse kan reducere risikoen for depression for voksne og ældre. (s. 23) 3) Kunstdeltagelse kan højne selvværd, selvtillid og socialisering blandt børn og voksne (s. 23) Behandling (s. 29-33) <u>1) Mentale sygdomme ifm. fødsel. (s. 29-30)</u> En lang række mentale sundhedsproblemer (angst, dårlig søvnkvalitet, blodtryk, dårligt velbefindende m.m.) reduceres gennem fx kunstterapi, sang, lytning til musik <u>2) Mild-moderat mental sygdom (s. 30-31)</u> Fx musikterapi og dans kan reducere internalisering af symptomer på angst og depression hos børn og voksne. Kor, kunstproduktion, skrivning og trommespil reducerer bekymring (mental distress), depression, angst hos voksne og ældre, Påvirker serotonin og kortisolniveauet samt inflammation (inflammatory immune responses) Teater, fælleslæsning, onlineaktiviteter vedr. musik styrker borgerne emotionelt, socialt, kognitivt og beskæftigelsesmæssigt. Musik kan afhjælpe forskellige søvnproblemer. <u>3) Svær mental sygdom (s. 31-32)</u> En række forskellige studier viser en effekt af forskellige former for kunst- og musikterapi som supplerende behandling af fx svær depression,

¹ “Overall, the findings from this review lend credibility to the assertion that the overall evidence base shows a robust impact of the arts on both mental and physical health” (s. 52)

	<p>psykose, mild skizofreni, her efterlyses der dog mere forskning. Der er dokumenteret effekt af musik og kunstterapi ift. spiseforstyrrelser, OCD og social angst <u>4) Traumer og misbrug</u> Der er en voksende mængde forskning, der dokumenterer effekten af kunstdeltagelse ift. PTSD</p>
<p>Relevans for praksis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brug den som opslagsbog til at skabe overblik og indsigt i de forskellige specifikke temaer. • Rapporten rummer en række anbefalinger til 'policy'-tiltag på de forskellige områder, som også er relevante i kommunal sammenhæng (s. 55-56) • Brug den omfattende litteraturliste til at komme dybere ned i specifikke sundhedsmæssige temaer.

Kilde 2	Jensen, A. (2017): Kultur og sundhed. En antologi. Turbine Akademisk (kan bestilles via bibliotek.dk: https://bibliotek.dk/linkme.php?rec.id=870970-basis%3A53495362)
Metode	Bogens artikler er baseret på en række forskellige metoder. Indholdet i bogen er både forskningsartikler og praksisartikler, dvs. at der også indgår en række casestudier. Det primære fokus er dansk, men med udblik til Storbritannien, Norge, Sverige og Finland. Antologien fokuserer ikke udelukkende på mental sygdom, men mange af casene er om dette.
Hovedkonklusioner	Første del diskuterer begreber og forskning inden for feltet kultur og sundhed, herunder sundhedsforståelser (29-50), tværfaglige samarbejder mellem kultur- og sundhedspraksis (51-72), forståelse af evidens og påvisningen af værdi (73-90), kunst og kultur som værktøjer i medicinsk praksis (91-107), kliniske anvendelser af musik (109-133), en psykoanalytisk tilgang til kunstterapi (s. 135-155) Anden del præsenterer en række eksempler på konkrete praksisser i kultur- og sundhedsfeltet fra Danmark og Storbritannien: Sundhedsprojekter på Manchester Museum, guidet fælleslæsning, musik og sang i demensomsorg, sårbare grupper på Storm P. Museet, kultur på recept i Nottinghamshire, kultur og trivsel/mental sundhed på Trapholt, musikoplevelser (som lindring) for kræftpatienter, samarbejde mellem museum og hospital i Kunstkuffert på Kunsten i Aalborg og brug af kunst- og kulturaktiviteter i de medicinske uddannelser. Tredje del giver overblik over kultur- og sundhedsfeltet i de øvrige skandinaviske lande samt Storbritannien og diskuterer feltets status i Danmark.
Udvalgte citater	"Kultur- og sundhedsfeltet tilbyder en tværfaglig løsning på nogle af de komplekse sundhedsmæssige problemer, som sundhedssektoren ikke kan løse alene. Arbejdet i et tværfagligt team kan være en udfordring for de implicerede professioner, og ligesom andre nye felter, der typisk møder udfordringer i praksis, skal kultur- og sundhedsfeltet lære af egne erfaringer for at kunne skabe et bæredygtigt fundament" (Jensen, s. 69) "Det er derfor ikke muligt at designe en <i>one-size-fits-all</i> -type stimulus for disse patienter [hemipararetiske og Parkinson-patienter]. Som det er tilfældet i mange kliniske anvendelser af musik, har vi brug for strategier, der tager både universelle, kulturelle og individuelle faktorer i betragtning, og for retningslinjer udviklet med henblik på specifikke sygdomme eller lidelser." (Gebauer og Vuust, s. 125)
Relevans for praksis	Relativt let tilgængelig publikation (også pga. sproget) <ul style="list-style-type: none"> • Del 1 rejser en række helt centrale problemstillinger, som det er godt at reflektere over, når man arbejder i feltet mellem kultur og sundhed. • Del 2 er så praksisnær, at der er inspiration at hente i forhold til at udvikle egne aktiviteter, og alle aktiviteterne har en tilknyttet evaluering/dokumentationsdel. • Del 3 er særligt relevant ift. politikudvikling, hvor alle fire lande sammenlignet med Danmark er længere fremme. Det er også i

	denne del muligt at finde oplysninger om fx organisationer og indsatser inden for området.
--	--

Kilde 3	Van Lith, Teresa; Schofield, Margot J; Fenner, Patricia (2012): “Identifying the evidence-base for art-based practices and their potential benefit for mental health recovery; a critical review.” i <i>Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing</i> ; 35(16): s. 1309-23.
Metode	Litteraturstudie/metastudie Gennem søgning i relevante databaser identificerer litteraturstudiet 23 kilder, som var blevet refereret til. Heraf er kvalitativ metode anvendt i 13 stk, kvantitativ metode i 4 stk og mixed-method i 6 stk (s.1311). Litteraturstudiet vurderer, at undersøgelser med fokus på værdien af den mentale sundhed kan komme til at stå stærkere og give en mere komplet forståelse for dette tværfaglige felt ved at anvende undersøgelsesmetoden mixed-method i fremtidig forskning (s.14). Når både kvalitativ og kvantitativ metode er integreret i veludvalgte studier, vil det ifølge kilden forbedre validiteten (s.14).
Udvalgte citater	<p>“The review indicated that art-based practices are of high benefit to psychological and social recovery particularly in the areas of self-discovery, self-expression, relationships and social identity.” (s. 1309)</p> <p>“Future clarification of the artbased practices would enable an understanding of the specific mechanisms of the art-based practices that were contributing to mental health recovery. For example, art-based practices that emphasise the art making process may have a different outcome from those that emphasise gaining insights from art works, or where exhibiting art works is the focus.” (s. 1321)</p>
Hovedkonklusioner	Litteraturstudiet undersøger bredt forskningens anvendte metoder og evidensgrundlag i forhold til betydningen af at anvende visuel kunst- og kultur i rehabiliteringen for voksne med kronisk mental sygdom. Litteraturstudiet sammenfatter, at kunstbaseret praksis spiller en væsentlig rolle for den mentale og sociale genoprettelse både i forhold til de kliniske og erhvervsmæssige faktorer og generelt i forhold til at komme sig efter sygdom (“contextual recovery”). Brugeren kan finde egne indre styrker, have gavn af at kunne udtrykke sig, at skabe relationer og styrke evnen til at indgå i sociale sammenhænge (s.2). Spørgsmålet er dog, hvem tiltagene skal rettes mod (alder og mental tilstand), hvornår og i hvilken kontekst (s.1310).
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen peger på en række forskellige effekter af kunstinitiativers sundhedsfremme i forhold til patienter med kronisk mental sygdom. • Peger også på, at der ikke er en standardløsning, men at det kræver tilpasning til kontekst og forskellige patientgrupper.

Kilde 4	Stickley, Theodore; Wright, Nicola S; Slade, Mike (2018): "The art of recovery: outcomes from participatory arts activities for people using mental health services." i <i>Journal of Mental Health</i>, 27(4): s. 367-73.
Metode	Todelt metode: Litteraturstudie af relevant forskning og herefter en analyse af sekundære kvalitative data fra 38 personer på tværs af forskellige projekter. Formålet med artiklen er at teste validiteten af værktøjet CHIME ("Connectedness, Hope, Identity, Meaning and Empowerment"/forbundethed, håb, identitet, mening med livet og selvoplevet øget styrke).
Hovedkonklusioner	Artiklen finder evidens for, at deltagelse i en række forskellige kreative aktiviteter har positiv betydning for den mentale bedring for personer med mentale sundhedsproblemer. Forfatterne fremhæver det positive ved, at deltagere på et hold med kunstaktiviteter oplever styrkede relationer såvel mellem kunstner og kursister som kursisterne imellem. Desuden bemærker kilden, at aktiv deltagelse i aktiviteter med kunst giver deltagerne anledning til at udtrykke sig og opnå øget selvtillid og styrke samt fornyet håb. Artiklen konkluderer, at lokalt arrangerede ("community-based") kunstaktiviteter er effektive i forhold til at fremme social inklusion og mental sundhed og velvære.
Udvalgte citater	"Engagement in arts activities promotes and enables selfexpression, and our findings suggest that it is a combination of the accepting environment with the opportunity for self-expression that helps to build confidence and to facilitate hope." S. 15 "As policy-makers seek to develop programmes of work to deliver recovery-orientated practice, this study argues the case for participatory arts programmes as an approach to deliver socially inclusive, recoveryorientated outcomes." S. 15
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • CHIME-værktøjet, som denne artikel validerer, kunne være et konkret værktøj til anvendelse af effekten af indsatser i kommunerne. Artiklen anbefaler, at en evaluering supplerer kvalitative data med et kort spørgeskema (s. 16) • Artiklen anbefaler kreative aktiviteter (participatory art programmes) som led i rekonvalsscensprocesser i forhold til mental sygdom.

Kilde 5	Birgit Bundesen m.fl. (2020): “REWRITALIZE: Participatory creative writing groups led by authors in collaboration with mental health care professionals for people experiencing severe mental illness.” I Nordic Journal of Arts, Culture and Health, nr. 2, s. 140-147.
Metode	Kombination af spørgeskemaer og interviews.
Hovedkonklusioner	<p>Artiklen undersøger et kreativt skriveprojekt (REWRITALIZE) ledet af professionelle forfattere gennemført af Foreningen Kunst og Mental Sundhed. Deltagerne i projektet inkluderede borgere med psykoser, PTSD og borderline personality disorder (s. 143)</p> <p>Evalueringen dokumenterer øget selvværd, ændring af deres grundlæggende tro på dem selv og deres refleksion over dem selv i forskellige sociale situationer. (s. 145)</p>
Udvalgte citater	<p>“One of our guiding principles behind the initiative was to develop a playful atmosphere in the group that could conceivably enable the participants to bypass defense mechanisms and safeguard against the anxiety that is often connected with psychotherapy and clinically formulated interventions. To this end, we considered the collaboration between the author and the mental health care professionals as a two-fold expertise that was necessary to establish an environment that was both creative and safe. This makes the writing group a hybrid between a psychotherapy group and an art workshop, combining the strength of creative and playful exploration with the structure of the therapeutic intervention.” (s. 143)</p> <p>“In the retrospective interviews some participants reported that they felt that the writing group had been a free space from a negative illness identity and expressed the value of the facilitator being a professional fiction author.” (s. 144-145)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen indeholder guidelines for forløbet, som kan bruges, hvis lignende forløb skal igangsættes. • Artiklen rummer refleksioner over udfordringerne ved tværfagligt samarbejde. • Hele tidsskriftet er et godt sted at orientere sig, hvis man vil følge med i den nordiske forskning på området. Det er tilgængeligt her: https://www-idunn-no.ez.statsbiblioteket.dk:12048/nordic_journal_of_arts_culture_and_health

Kilde 6	Leubner, Daniel ; Hinterberger, Thilo: Reviewing the Effectiveness of Music Interventions in Treating Depression <i>Frontiers in psychology</i>, 2017-07-07, Vol.8, p.1109-1109
Metode	Metastudie af i alt 28 studier, primært randomiserede, kontrollerede, men også progressionsstudier. Metastudiet medtager både lytning til musik og musikudøvelse og musikterapi (udøvet af uddannede musikterapeuter) og musikmedicin (øvrige brug af musik i behandlingssammenhæng). Alle 28 studier er kvantitative, baseret på spørgeskemaundersøgelser. I alt 1810 deltagere (studierne varierede mellem 5 og 236 personer)
Hovedkonklusioner	26 af studierne viste en signifikant effekt af musikintervention. Især ift. ældre var der en effekt. Der dokumenteres en effekt af musik i forskellige genrer (klassisk, percussion-baseret, jazz). Der dokumenteres effekt på tværs af aldersgrupper. Der dokumenteres effekt af både musikterapi og musik som medicin. Der dokumenteres effekt af både individuelle og gruppeinterventioner Der dokumenteres en større effekt af længerevarende tiltag. Der dokumenteres effekt af interventioner ledet af uddannede musikterapeuter og af andre faggrupper.
Udvalgte citater	<p>“Groups showed better improvements in depression, if each session had an average duration of 60 min, and a treatment between 4 and 8 weeks long.”</p> <p>“Above average results were found for [individuelle, <i>min tilføjelse</i>] sessions lasting 30 min combined with a treatment duration between 4 and 8 weeks.”</p> <p>“During, but mainly after completion of music-driven interventions, positive effects became apparent. Those included primarily social aspects of life (e.g., an increased motivation to participate in life again), as well as concerned participants' psychological status (e.g., a strengthened self-confidence, an improved resilience to withstand stress).”</p> <p>“The overall outcome of our analysis, with all significant effects considered, produced highly convincing results that music is a potential treatment option, to improve depression symptoms and quality of life across many age groups. We hope that our results provide some support for future concepts.”</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Fordi artiklen sammenligner forskellige undersøgelser, kan den også pege på forskelle mellem forskellige tilgange, fx mellem individuelle og gruppebaserede tilbud og mellem forskellige genrer. Den kommer således et skridt nærmere at besvare spørgsmålet: Hvordan skal det gøres, og hvad virker for hvem? • Samtidig viser artiklen ved at dække en bredde af interventioner, at det ikke kun er en type intervention for en type patienter, der virker, men at musikinterventioner af forskellig slags har en positiv effekt for patienter med depression.

Kilde 7	Viding et. al. (2015): "The Culture palette"- a randomized intervention study for women with burnout symptoms in Sweden." British Journal of Medical Practitioners 8(2) https://www.bjamp.org/files/2015-8-2/bjamp-2015-8-2-a813.pdf
Metode	Kvinder, der lider af udbændthed deltog i en kulturpakke bestående af 6 forskellige aktiviteter tilbudt en gang ugentligt i tre måneder i alt 12 gange. Forsøg med kontrolgruppe, 48 kvinder (36 deltagere, 12 i kontrolgruppe). Mixed-method, spørgeskema med anvendelse af relevante standard skalaer samt interviews med deltagere og sundhedspersonale. Skema udfyldt før, lige efter og tre måneder efter projektets afslutning.
Udvalgte citater	<p>"If cultural activities prove effective for this participant group, they could have considerable benefits both financially in terms of reducing sick leave and health care consumption and of reducing individual suffering" (s. 2)</p> <p>"It seems that the different cultural activities have helped the participants become more aware of their feelings and sensations; to describe and identify feelings. It is not easy to explain the positive results based on one clear paradigm. It is likely a mixture of psychological, neurological and social factors or changes that interact in a complex matter" (s. 5)</p> <p>"The result of this study underscore the importance of regarding the health care system as a whole, where patients, health care staff and visiting relatives affect each other" (s. 6)</p>
Hovedkonklusioner	<p>Det havde en positiv effekt på de medvirkende, udbændte kvinder, at de deltog regelmæssigt i kulturaktiviteter (både som udbændende og tilskuer – herudover faciliteret refleksion over oplevelsen, se s.3 for en beskrivelse)</p> <p>Deres tilstand blev forbedret mere end kontrolgruppens ift.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udbændthedssymptomer - Aleksitymi (evne til at beskrive og genkende egne følelser) og selv vurderet helbred. <p>Der var ikke positiv effekt på 'sense of cohesion'</p> <p>Også sundhedspersonalet oplevede en positiv effekt af projektet.</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • I og med, at der er tale om en ret bred pakke af kulturtilbud, der blev tilbudt, vil det være muligt at sammensætte kulturpakker med udgangspunkt i det lokale kulturtilbud. • Der er tale om et tilbud, det vil være muligt at sammensætte i de fleste kommuner. • Artiklen peger også på en positiv effekt for sundhedspersonalet.

Kilde 8	Stewart, Victoria; Roennfeldt, Helena; Slattery, Maddy; Wheeler, Amanda J (2018): "Generating mutual recovery in creative spaces" <i>Mental Health and Social Inclusion</i>; Vol.23(1), s.16-22
Metode	Kvalitativ metode med fokusgrubeinterview: Efter afsluttende forløb indsamlede forskergruppen kvalitative data fra en fokusgruppe bestående af workshop-deltagere (herunder en kunstner og en mentor).
Udvalgte citater	<p>"Facing new situations, overcoming and coping with challenges, finding inspiration, motivation and the acquisition of new skills were identified." (s. 11)</p> <p>"Enrolment in courses, engagement in community groups, plans to explore employment in paid peer roles and sharing their stories with others were identified by participants as goals to work towards after completing the workshops." (s. 11)</p> <p>"Participants also identified the importance of having input from 'real' (i.e., practising) artists, access to quality materials and the opportunity to exhibit art works to the development of new identities and increased confidence" (s. 12)</p>
Hovedkonklusioner	<p>Fokus på tre effektområder:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Forbundethed. Projektet gav via en høj grad af accept deltagerne en oplevelse af at høre til. 2) Selvførelse (sense of self). Deltagerne oplever øget selvtillid og er mere trygge ved at dele deres sygdomshistorie med andre. 3) Bedrift (achievement). Deltagerne har fundet motivation til at prøve nye ting og arbejde for at opnå deres mål. <p>Projektet består af kreative workshops (musik, visuel kunst/kunsthåndværk, dans og kreativ skrivning), som er designet til mennesker med sværere og mere vedholdende mental sygdom. Hovedparten af de 11 deltagere deltog i alle 10 kreative workshops i tre måneder under vejledning af udøvende kunstnere og mentorer. Ved hjælp af workshops med aktiviteter inden for visuelle kunstformer, skrivning, dans og musik var sigtet at opbygge deltagernes kompetencer og færdigheder i alternative måder at kommunikere identitet og fortællinger om egen genoprettelse efter sygdom med det formål at fremme en positiv redefinering af jeg'et (s.4). Der er en risiko for negative konsekvenser af, at projektet var tidsbegrænset.</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen går ret meget i detaljer med, hvordan de har gjort, og hvad der har betydning for virkningen. • Artiklen peger bl.a. på en vigtig mentorfunktion (en i lignende situation), på det sociale aspekt og på betydningen af at møde professionelle kunstnere. • Deltagerne efterlyser en fortsættelse efter de 3 måneder, hvilket peger på behovet for mulighed for aktiviteter, der ikke er projektbaseret (måske en form for åbne værksteder).

Kilde 9	Broderick, Sheelagh (2011): “Arts practices in unreasonable doubt? Reflections on understandings of arts practices in healthcare contexts” <i>Arts and Health</i>, Vol. 3(2)
Metode	Kilden præsenterer andre kilders undersøgelser og diskuterer den evidens, som disse fremlægger. Kildernes metodetilgange diskuteres og der argumenteres for anvendelse af flere forskellige tilgange til evaluering af projekter i feltet kunst og sundhed.
Udvalgte citater	<p>“The clinical evaluation of arts therapy outcomes is appropriate as they have a clinical purpose. Arts practices, however, cannot be evaluated in the same way as they are concerned with different motivating forces.” (97)</p> <p>“In contrast, the social model [for sundhed] emphasises multiple and interrelated factors that influence health and points to changes that can be made in society to make a population healthier” (98)</p> <p>“This positivistic approach to activities that take place within clinical settings places an obligation on arts and health practices to conform to a clinical standard of evaluation. Thus we find, when reflecting on arts and health practices, the discourse is dominated by claims for positive clinical outcomes for patients.” (99)</p> <p>“The prevalence of participatory arts practices is not a phenomenon peculiar to healthcare settings, it is indicative of a widespread shift in artistic practice in general. These changes, in becoming increasingly participatory, have given artistic practices a new identity and character and represent a notable change from the artistic practices of previous decades” (100)</p>
Hovedkonklusioner	Hovedargumentet i artikel er, at der er behov for en bredere evalueringspraksis for evaluering af kunst end den medicinske, evidensbaserede (evidence-based medicine). Forfatteren skelner mellem kunstterapi (som bør vurderes på medicinske præmisser) og kunstudøvelse (art practices). Hun beskriver også, hvordan kunstpraksisser er blevet mere deltagelsesbaserede og rettet mod sociale mål. Dermed er der også opstået kunstpraksisser, der er (mere) relevante ind i et bredt sundhedsfelt.
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen giver et udgangspunkt for at forstå forskellige tilgange til kulturinitiativers sundhedsfremme og for en kvalificeret diskussion af forskellige forståelser af sundhed, der også udfordrer en snæver tilgang til evidens. • Artiklen præsenterer to kunstprojekter, der udfordrer patienterne, disse kan fungere som inspiration. • Artiklen kan bruges til at forstå og diskutere nogle af de dilemmaer og konflikter, der opstår i et tværfagligt samarbejde. • Artiklen er skrevet i tidsskriftet Arts and Health, som må betragtes som et centralt tidsskrift på området. Det er desværre bag en betalingsmur, men oversigten over artiklerne kan ses her: https://www.tandfonline.com/toc/rahe20/current

Kilde 10	Stickey, Teodore (2019) : “Project: eARTh: Paticipatory Medical Health Recovery, a qualitative study” <i>Perspectives in Public Health</i>; 139(1), s.3-4
Metode	14 narrative interview med engelske deltagere i forskellige kunstneriske gruppeaktiviteter under programmet Project eARTh, som har fundet sted i landdistrikter. Deltagerne blev ledsaget af en kunstner og frivillige, og der var 15-20 deltager på hvert hold. Alle deltagerne var i kontakt med sundhedssystemet pga. mentale helberdsproblemer.
Udvalgte citater	“The qualities that they liked in the artists included skilled, well-organised, calm, professional, good sense of humour, ‘does not flap’, ‘does not get irate’ and ‘does not treat you differently because of your mental health issues, joyful, bubbly, friendly and exciting’.” (s. 4) “These longer-term groups may provide rich benefits such as a deepening of relationships and becoming more established in local communities and being able to contribute to them through the displaying of public artworks. These social benefits include a sense of social connectedness and belonging identified as core processes in mental health recovery” (s. 6)
Hovedkonklusioner	Kunstneriske aktiviteter hjælper mennesker med at udvikle venskaber. Gruppeaktiviteter hjælper deltagerne med at føle øget selvtilid, og de åbner for en identitet, som ikke er koblet til sygdomshistorien
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Her er der tale om et vedvarende initiativ, hvor deltagerne kan fortsætte ud over en begrænset projektperiode. • Giver indblik i et projekt, hvor der er en meget bred vifte af aktiviteter og hvor deltagerne også selv får medindflydelse på fx hvilke kunstnere, der skal tilknyttes. • Et eksempel på et landdistriktsprojekt.

Kulturens effekter på beskæftigelsen

Der er generelt meget lidt forskning i betydningen af kulturaktiviteter for borgernes beskæftigelse. Derfor inkluderer litteraturstudiet også kilder, der fokuserer på dokumentation og måling af indsatsers effekt på borgernes beskæftigelse, idet det må antages, at de kan være relevante for kulturbaserede beskæftigelsesindsatser. Det kan være fordi resultaterne peger på afgørende parametre for effekt, eller fordi de rummer målemetoder, der kan overføres til kulturbaserede beskæftigelsesindsatser.

På baggrund heraf er det Center for Kulturevalueringens anbefaling, at der 1) igangsættes forskning i sammenhængen mellem deltagelse i kultur og beskæftigelse, 2) at man ser på, hvordan forhold, der påvirker beskæftigelsen, så som mental sundhed, kan fremmes via kulturindsatser og dermed indirekte også har en effekt på beskæftigelsen. 3) At den forskning der igangsættes, kobles til den generelle forskning i effekten af aktivering, da meget tyder på, at det er en generel udfordring at evaluere på beskæftigelsesindsatser (se især kilde 10).

De ti studier, der præsenteres, er følgende:

1. **Michael Rosholm; Kenneth Lykke Sørensen, Lars Skipper (2017): "Sagsbehandlerens betydning for udsatte borgernes jobchancer. Beskæftigelses-indikatorprojektet."** Aarhus: Væksthusets forskningscenter
Forskningsprojekt, der undersøger effekten af forskellige aktiveringsindsatser opdelt i fire forskellige kategorier.
2. **Væksthus for ledelse (2018): Virksomme elementer. Vejen til job**
Identifikation af 11 indikatorer, der øger sandsynligheden for at komme i job.
3. **Væksthus for ledelse (2019): Status på Projekt "Troen på borgernes jobchance"**
Fokus på beskæftigelsesmedarbejdernes betydning for arbejdsløses mulighed for at komme i beskæftigelse
4. **Brokerhof, Ybema & Matthijs Bal (2020): "Illness narratives and chronic patients' sustainable employability: The impact of positive work stories"**
Analyse af betydningen af positive jobhistorier for patienters tro på muligheden for at komme i beskæftigelse
5. **Lukas Fervers (2019): "Healing or Deepening the Scars of Unemployment? The Impact of Activation Policies on Unemployed Workers"**
Artikel om de negative konsekvenser af arbejdsløshed og betydningen af at fokusere på kvaliteten af arbejdet i designet af beskæftigelsesindsatser
6. **Paul, Karsten I; Moser, Klaus (2009): Unemployment impairs mental health: Meta-analyses.**
Analyse af sammenhængen mellem arbejdsløshed og mental sundhed
7. **Stigmar, Kjerstin, Åström, Mikael, Sarbast, Soran; Petersson, Ingemar (2016): Kultur på recept 2.0. Epidemiologi- og registercentrum Syd, Skånes universitetssjukvård**
Forskningsbaseret evaluering af den svenske version af Kultur på recept.
8. **Sarah McArdle, Lea Waters, Jon P. Briscoe, Douglas T. Hall: "Employability during unemployment: Adaptability, career identity and human and social capital"**
Undersøger hvilke faktorer, der har betydning for borgernes jobparathed
9. **Andrew Mowlah, Vivien Niblett, Jonathon Blackburn and Marie Harris (2. udg 2014): *The Value of Arts and Culture to People and Society. An evidence review***

Generelt litteraturstudie af kulturens effekter, der inkluderer beskæftigelse, men som også demonstrerer, at der findes meget lidt på dette område.

10. Dall, Tanja; Danneris, Sophie (2019): "Reconsidering 'what works' in welfare-to-work with the vulnerable unemployed. The potential of relational causality as an alternative approach."

Artikel, der diskuterer hvordan vi måler og evaluerer effekten af beskæftigelsesindsatser og peger på behovet for en ny tilgang til evaluering og til samarbejde mellem forskning og praksis.

Kilde 1	<p>Michael Rosholm; Kenneth Lykke Sørensen, Lars Skipper (2017): "Sagsbehandlerens betydning for udsatte borgeres jobchancer. Beskæftigelses-indikatorprojektet." Aarhus: Væksthusets forskningscenter</p> <p>http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2017/03/Rapport_BIP_Sagsbehandlerens-betydning.pdf</p>
Metode	<p>Progressionsmålingsstudie (studie over tid)</p> <p>Kvantitativ, survey til borgere og sagsbehandlere</p> <p>27.000 målinger over fire år.</p> <p>Registerdata (STARs DREAM register)</p> <p>Spørgeskemaerne er tilgængelige:</p> <p>Borgere</p> <p>Sagsbehandlere</p>
Udvalgte citater	<p>"Ser vi endelig på sammenhængen mellem antallet af sagsbehandlerskift og sandsynligheden for at gå enten i beskæftigelse eller uddannelse, så findes her en signifikant negativ sammenhæng, både for alle, og for mænd og kvinder hver for sig." (s. 16)</p> <p>"Chancen for, at borgeren kommer i beskæftigelse eller uddannelse, vokser med 3,3 procentpoints, for hver gang sagsbehandlerens tro på, at borgeren faktisk kommer i job, vokser med en enhed. Sammenholdt med at i gennemsnit 6 procent af borgerne komme i beskæftigelse inden for et år, og 4 procent af borgerne påbegynder er SU-berettiget uddannelse, så er en 3,3 procentpoints stigning også ganske dramatisk; en stigning på en enhed giver således i gennemsnit en stigning på 33% på sandsynligheden for at komme i job eller uddannelse." (s. 27)</p>
Hovedkonklusioner	<p>Udvikling af mellemfristede styringsmål (en række indikatorer for arbejdsmarkedsparathed), som har dokumenteret sammenhæng med beskæftigelse.</p> <p>De 11 indikatorer: Jobsøgningsadfærd, Viden om arbejdsmarkedet, koncentrationsevne/instruktionsforståelse, borgerens tro på job, Sagsbehandlerens tro på job, målrettethed, evne til at skabe kontakt, samarbejdsevner, støtte fra netværk, hverdagsmestring, helbred og helbredsrestring</p> <p>Indsatserne kategoriseres i fire hovedgrupper: jobrettet, opkvalificering, social og helbredsrettet.</p> <p>Sagsbehandlerens tro på at en borger kommer i job hænger positivt sammen med borgerens jobsøgning og fremtidige tilknytning til arbejdsmarkedet. Til gengæld hænger sagsbehandlerens skifte negativt sammen med borgerens sandsynlighed for at komme i job.</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Tilbyder konkrete evalueringsredskaber og indikatorer, der har betydning for beskæftigelsen • Giver en forståelse for behovet for en flerstrengt indsats, dvs. at kulturindsatser ikke skal stå alene. • Det er nok især ift. de sociale og de helbredsrettede indsatser, at kulturen kan have en effekt. De har en begrænset effekt som enstrengt indsats, men har en større effekt i en kombineret

	<p>indsats. Det er dog også værd at bemærke, at alle indsattstyperne gør en positiv forskel sammenlignet med ingen indsats, hvor der sker en tilbagegang</p> <ul style="list-style-type: none">• Denne og de to følgende publikationer er alle fra Væksthus for læring og deres arbejde med at udvikle beskæftigelsesindikatorer. På netværkets første seminar præsenterede Anja Tønder projektet (hendes præsentation kan findes her: https://arts.au.dk/fileadmin/arts/Kulturinitiativers_sundhedsfremme/BIP_oplaeg_-_Netvaerk_for_kultur_sundhed_og_beskaeftigelse.pdf). Når dette projekt fylder relativt meget i litteraturstudiet, er det fordi det er relativt praksisnært og fordi det rummer nogle konkrete værktøjer, som det er oplagt, at netværket overvejer at anvende.
--	--

Kilde 2	Væksthus for ledelse (2018): Virksomme elementer. Vejen til job http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2018/11/Virksomme-elementer-paa-vejen-til-job.pdf
Metode	Litteraturstudie, opsamling på tre undersøgelser fra Beskæftigelsesindikatorprojektet.
Udvalgte citater	<p>"Det er yderst gavnligt at have disse indikatorer, da vejen til job for udsatte kontanthjælpsmodtagere sjældent banes via én enkelt indsats. Den er snarere resultatet af længere tids arbejde med borgerens ressourcer, potentialer og udfordringer." (s. 6f.)</p> <p>"Det er dog ikke ligegyldigt, hvilke indsatser borgerne tilbydes. Generelt er de jobrettede indsatser (fx virksomhedspraktik og jobsøgning) bedst til at skabe progression mod arbejdsmarkedet. Opkvalificerings-, sociale og helbredsrettede indsatser skaber i sig selv ikke progression mod arbejdsmarkedet – det gør de kun, hvis de kombineres med en jobrettet indsats. På samme måde skaber en jobrettet indsats størst effekt, hvis den kombineres med andre indsatser. Det betyder, at progressionen mod arbejdsmarkedet går endnu hurtigere, hvis den jobrettede indsats ikke står alene, men kombineres med fx en opkvalificerings- og en helbredsindsats." (s. 9)</p>
Hovedkonklusioner	<p>Udarbejdet med henblik på at finde frem til de indikatorer, der skal indgå i Beskæftigelsesindikatorprojektet.</p> <p>Afgrænsning: forhold, der kan påvirkes i beskæftigelsesindsatsen</p> <p>Af den eksisterende forskning, har sektorforskning og evaluering bidraget med mest, der kan omsættes operationelt (pga. en større detaljeringsgrad ift fx målgruppe).</p> <p>Fokus i denne publikation er rent på de 11 beskæftigelsesindikatorer, som jeg mener, der kunne være et potentiale i at arbejde videre med.</p> <p>Obs: projektet har data på en række forskellige aktiviteter (s. 20), men ingen af dem er kulturspecifikke.</p> <p>Der er en del, der handler om mestring. Kunne være oplagt at se på, hvordan man måler dette begreb.</p>
Relevans for praksis	<p>De 11 beskæftigelsesindikatorer kunne være relevante i en evaluering af kulturinitiativers beskæftigelseseffekt</p> <p>Mestring kunne være et oplagt fokusområde ift. kulturinitiativers effekt.</p>

Kilde 3	<p>Væksthus for ledelse (2019): Status på Projekt "Troen på borgernes jobchance"</p> <p>http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2019/10/Statusnotat-Troen-p%C3%A5-borgernes-jobchance-oktober-2019.pdf</p>
Metode	Aktionslæring
Udvalgte citater	<p>"BIP viste, at den faktor, der havde størst forklaringskraft i forhold til, om udsatte borgere lykkedes med at komme i job eller uddannelse, var sagsbehandlerens tro på, om borgeren kunne komme i job eller uddannelse. BIP viste en direkte, kausal sammenhæng mellem sagsbehandlerens tro på, at borgeren kan komme i job, og borgerens sandsynlighed for at komme i job." (s. 1)</p> <p>""Troen på borgernes jobchance" er et praksisforskningsprojekt. Det betyder, at viden skabes i et tæt samarbejde mellem praksis og forskning. Praksisforskningsprojektet står på to ben og skal tilgodese både frembringelse af viden og udvikling af praksis, således at projektet bliver til gavn for både forskningen, jobcentrene og borgerne. En hjørnesteen i projektet er således den løbende vekselvirkning og dialog mellem praksis og forskning." (s. 2)</p>
Hovedkonklusioner	<p>Fortsættelse af Beskæftigelsesindikatorprojektet. Der sættes fokus på beskæftigelsesmedarbejderne og identificeres en række faktorer, der spiller ind på sagsbehandlerens tro på at borgeren kommer i beskæftigelse. Det drejer sig om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sætte handling på troen • Sparringskultur • At få flere øjne på sagen • Ledelse • Relation mellem den professionelle og borgeren • Forforståelser • Gøre troen eksplicit • Erfaringer med andre borgere • Sprogbrug • Viden om arbejdsmarkedet/uddannelsessystemet • Redskaber og metoder • Samarbejde med interne og eksterne
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Giver inspiration til at afprøve kulturindsatsers effekt på relationen mellem beskæftigelsesmedarbejdere og arbejdsløse borgere. • Der er en række elementer, der godt kunne 'trænes' via kulturindsatser som forumteater, kreativ skrivning, korsang e.l. fx relationen mellem den professionelle og borger, at få flere øjne på sagen, forforståelser, sprogbrug, sætte handling på troen. • Der kunne også være en kulturvinkel på det tema, der hedder "eksterne samarbejder" som bl.a. inkluderer andre forvaltningsområder. (s. 9)

Kilde 4	Brokerhof, Ybema & Matthijs Bal (2020): "Illness narratives and chronic patients' sustainable employability: The impact of positive work stories" i PLoS ONE 15(2) https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0228581
Metode	Felteksperiment, 166 personer med inflammatorisk tarmsygdom har læst hhv en positiv og en negativ fortælling om beskæftigelse (randomiseret), hvorefter de skulle beskrive deres potentielle fremtidige arbejdsselv (Possible Future Working Self) og besvare lukkede spørgsmål om bæredygtig beskæftigelsesevne.
Hovedkonklusioner	Fortællinger tilbyder personer at arbejde med forskellige, mulige identiteter og forskellige mulige liv (s. 5). Derfor er det artiklens antagelse at der er en positiv sammenhæng mellem at læse positive arbejdshistorier om/med/af personer med samme sygdom og bæredygtig arbejdsmarkedsparethed (employability). Muligheden for at identificere sig med fortællingens hovedperson har betydning for effekten. Studiet undersøger de umiddelbare effekter kort tid efter læsning, og de langsigtede effekter er derfor usikre
Citater	<p>"Positive illness narratives could offer people inspiration, help them with visualizing a positive work future or provide role models for building a meaningful life. Compared to negative illness narratives, positive stories could therefore stimulate patients to imagine a sustainable career despite their illness." (s. 3)</p> <p>"A field experiment indicated that positive illness narratives only contributed to higher sustainable employability than negative illness narratives when people personally engaged with the narratives. First, positive stories significantly contributed to higher sustainable employability when they activated patients to think about their own desired future work selves. Second, the extent to which the person identified with the main character of the narrative determined whether the positive or the negative narrative was more related to high sustainable employability." (s. 10)</p> <p>"However, the proposed broad-and-build effects of these positive emotions [72] leading to an increased motivation and proactive mind-set towards one's own employability in the future did not occur. These results imply that merely experiencing a positive emotional state does not translate to concrete increased sustainable employability." (s. 10)</p> <p>"... the interplay of emotional with cognitive mental processes related to awareness of possible selves, can explain the higher sustainable employability among patients with increased awareness of desired PFWS in comparison to those who only experienced a positive mood as a result of reading the positive story." (s. 11)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Det er muligt at arbejde med narrativer inden for en række forskellige kunstgenrer (litteratur, teater, film m.m.) • Begrebet om bæredygtig beskæftigelsesevne kunne være relevant at inddrage i evaluering af indsatser. Artiklen henviser til en række målemetoder. • Artiklen anbefaler at der anvendes inspirerende sygdomsfortællinger for at øge kroniske patienters motivation og proaktivitet i forhold til at skabe et bæredygtigt arbejdsliv.

Kilde 5	Lukas Fervers (2019): “Healing or Deepening the Scars of Unemployment? The Impact of Activation Policies on Unemployed Workers” Work, Employment and Society.
Metode	Registerstudie blandt arbejdsløse i Tyskland. Kontrolgruppe blandt ledige, der ikke har deltaget i forsøget. Disse bruges til at undersøge effekterne af et rådgivningsforløb, der ser ikke alene på hvor mange, der kommer i arbejde, men kvaliteten af det arbejde, de får (målt på indtægt).
Hovedkonklusioner	<p>Artiklen peger på, at aktiveringsindsats ikke alene skal måles på hvor hurtigt den ledige kommer i arbejde, men også på kvaliteten af den opnåede beskæftigelse, fordi det er dokumenteret, at der er en række langvarige negative effekter af arbejdsløshed, herunder en dårlige arbejdssituation. (Det som artiklen kalder 'scarring effects'). Disse effekter ses især ved aktiveringstiltag, der sanktionerer de arbejdsløse (især nedsættelse af ydelsen).</p> <p>Artiklen konkluderer at forløbet har en positiv effekt på, hvor hurtigt de ledige kommer i arbejde uden, at det negativt påvirker kvaliteten af arbejdet.</p>
Citater	<p>“Unemployment hurts. It is a main driver of poverty and income inequality, and threatens the fiscal basis of modern welfare states. Moreover, scholars of labour market sociology and related disciplines point to severe psycho-social consequences including lower levels of life satisfaction of unemployed workers (Clark and Oswald, 1994; Oesch and Lipps, 2013; Young, 2012) and their spouses (Inanc, 2018), inferior mental health (Paul and Moser, 2009), lower fertility rates (Kreyenfeld, 2010) or increasing drug abuse (Henkel, 2012). To make things worse, the consequences of unemployment are not limited to the period of unemployment but persist over the life course” (s. 1-2)</p> <p>“The decisive question now was whether this acceleration of labour market integration was paid for with worse job quality. The results did not confirm this hypothesis. The estimated effects on wages of those who found employment were almost zero and clearly insignificant for all points in time” (s. 10)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen fokuserer ikke på effekten af kulturindsatser, men der er en række forskellige læringspunkter, der kan tages med i evaluering af kulturbårne aktiveringsindsatser. • Det er muligt at evaluere ved hjælp af registerdata, hvor der kan sammenlignes mellem et konkret program og den generelle situation. Det er især tilfældet ved større programmer med mange deltagere. • Det at komme i arbejde er ikke nødvendigvis det eneste succeskriterium for en vellykket aktiveringsindsats, også kvaliteten af arbejdet (og andre parametre som fastholdelse på arbejdsmarkedet) er relevante at inddrage. • Det kunne være værd at undersøge, hvordan kultur kan modvirke nogle af de negative konsekvenser af arbejdsløshed, især den dårligere mentale sundhed.

Kilde 6	Paul, Karsten I; Moser, Klaus (2009): Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. Journal of Vocational Behavior 74 (2009)
Metode	<p>Metastudie, der inkluderer 237 studier, der sammenligner arbejdsløse og borgere i arbejde og 86 progressionsstudier. Artiklen undersøger sammenhængen mellem mental sundhed og arbejdsløshed. Artiklen ser på en række faktorer, der er afgørende for, hvor store konsekvenserne af arbejdsløshed er (køn, jobtype, single/i forhold, minoritet/majoritet, alder, varigheden af ledighed m.fl.)</p> <p>Ser på følgende variabler</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Blandede symptomer på bekymring (distress) 2) Depression 3) Angst (anxiety) 4) Psykosomatiske symptomer 5) Subjektivt velbefindende 6) Selvværd (self-esteem)
Hovedkonklusioner	<p>Der er en klar sammenhæng mellem arbejdsløshed og mental sundhed.</p> <p>Undersøgelsen peger på at mænd, faglærte og langtidsledige rammes forholdsvis hårdere end kvinder, funktionærer og korttidsledige. Artiklen konkluderer, at indsatser med formål at reducere mentale helbredsproblemer har en effekt i forhold til beskæftigelse (s. 276). Artiklen konkluderer, at arbejdsløshed forårsager mentale sundhedsproblemer (s. 278)</p>
Citater	<p>“According to Jahoda’s (1981, 1982) renowned latent deprivation model, distress is among unemployed people the consequence of a lack of five latent functions of employment (time structure, social contact, collective purpose, status, and activity), which correspond to important psychological needs. Only employment can provide these latent functions in a sufficient amount in modern societies, while unemployment leads to a state of deprivation, resulting in distress.” (s. 265)</p> <p>“The present meta-analytic investigation demonstrated that the negative effect of unemployment on mental health has a size of $d = 0.51$, meaning that the health level of unemployed persons is half a standard deviation below the health level of employed persons. This effect is a rather broad one, since it can be detected on a large range of mental health indicators (mixed symptoms of distress, depression, anxiety, psychosomatic symptoms, subjective well-being, and self esteem). The effect has considerable practical importance, as it is equivalent to an increase in the rates of persons with psychological problems with potential clinical severity from 16% to 34%.” (s. 277f.)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklens påpegnning af, at særlige grupper rammes hårdere gør det oplagt at huske på dette, når der tænkes i målgrupper for kulturbaserede tilgang. • De grupper, der rammes hårdest, er også nogle af dem, der typisk er mindre kulturaktive, og som det der skal gøres en ekstra indsats for at nå.

	<ul style="list-style-type: none">• I og med at arbejdsløshed i sig selv er en årsag til en dårligere mental sundhed, er det værd at anvende de kultur som sundhedsfremme for denne gruppe.
--	---

Kilde 7	<p>Stigmar, Kjerstin, Åström, Mikael, Sarbast, Soran; Petersson, Ingemar (2016): Kultur på recept 2.0. Epidemiologi- og registercentrum Syd, Skånes universitetssjukvård</p> <p>https://www.skane.se/siteassets/kultur/dokument/utvardering-kultur-pa-recept-april-2016.pdf</p>
Metode	<p>Grupper af 10 personer i 10 uger, forskellige kulturaktiviteter på kulturinstitutioner.</p> <p>123 af 187 deltagere medvirker i studiet. Målinger gennemført lige efter, 6 og 12 måneder efter.</p> <p>Progressionsstudie, ingen kontrolgruppe.</p> <p>Spørgeskema, der blandt andet har inkluderet en række anerkendte målemetoder for arbejdsevne depression og smerte</p>
Hovedkonklusioner	<p>Deltagerne har haft mentale sundhedsproblemer eller smerteproblemer og har enten været sygemeldte, risikeret sygemelding eller social isolation. 41% oplevede lige efter deltagelse en forbedret arbejdsevne og/eller forbedret sundhedsrelateret livskvalitet</p> <p>34% oplevede det 6 måneder efter</p> <p>29% 12 måneder efter (dog stort frafald her).</p> <p>Undersøgelsen påpeger, at deltagelse ikke fjerner risikoen for, at smertepatienter bliver langtidssygemeldte (s. 26)</p>
Udvalgte citater	<p>" Deltagarna har själva uppgett i de uppföljande frågeformulären att de upplevde en bättre självskattad hälsa, ökad hälsorelaterad livskvalitet, funktion och arbetsförmåga efter att ha deltagit i Kultur på recept. Symtomen kopplat till ångest och depression, minskade. Dessa förbättringar kvarstod vid uppföljningar. När vi gjort en bedömning av huruvida dessa förbättringar kan kopplas till deltagandet i Kultur på recept, är det inte möjligt att besvara med det underlag som finns tillgängligt." (s. 30)</p> <p>"Vid starten av Kultur på recept uppgav 74 personer (64 %) att de var sjukskrivna i någon omfattning (figur 7). Andelen som var helt sjukskrivna var mindre vid slut av Kultur på recept och var fortsatt ytterligare mindre vid 12-månadersuppföljningen" (s. 20)</p> <p>"Generellt skattade deltagarna sin arbetsförmåga som låg, men det skedde en signifikant ökning över tid och då framför allt mellan start och avslut på Kultur på recept (figur 9). Vi starten av Kultur på recept skattade deltagarna sin arbetsförmåga som 2,19, vid avslut 3,01, för att sedan öka något till 3,31 respektive 3,57 vid sex respektive 12-månaders uppföljning" (s. 22)</p> <p>"Deltagarna skattade fortfarande sin smärtproblematik så högt att de bedöms ha risk för långvarig problematik och risk för lång sjukskrivning."</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøgelsen rummer en række målemetoder for fx arbejdsevne (Work ability score), som vil kunne bruges i evaluering af tiltag. • Rapporten påpeger, at et vist niveau af sundhedsrelateret livskvalitet er en forudsætning for ens arbejdsevne (s. 12) • Rapporten er en forskningsbaseret evaluering af den svenske udgave af Kultur på recept og kan således ses som et supplement

	<p>til evalueringen af den danske version. Denne kan læses her: https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Kultur-paa-recept_tvaergaaende-evaluering_foraar-2020.ashx?la=da&hash=FD5D5A98DB08B53DF10691CDF23BF742C17E977A</p>
--	---

Kilde 8	Sarah McArdle, Lea Waters, Jon P. Briscoe, Douglas T. Hall: “Employability during unemployment: Adaptability, career identity and human and social capital” in Journal of Vocational Behavior 71 (2007) 247–264
Metode	Kvantitativ undersøgelse af 416 australske ledige med opfølgning 6 måneder efter (126 respondenter). Særligt fokus på tre aspekter af arbejdsløshed: selvværd, jobsøgning og tilbagevenden til arbejde.
Hovedkonklusioner	Artiklen undersøger arbejdsmarkedsparathed som en psyko-social konstruktion bestående af tre elementer: tilpasningsevne, karriereidentitet og menneskelig og social kapital og demonstrerer værdien af begrebet ift. beskæftigelsesindsatser.
Udvalgte citater	<p>“Analysis of the standardised regression weights indicated that proactive personality contributed the most to employability (0.81), followed by boundaryless mindset (0.70), career self-efficacy (0.68), identity awareness (0.68), networking (0.65), and social support (0.31). Overall, 20% of the variance in self-esteem and 42% of the variance in job search was explained by employability.” (s. 257)</p> <p>“The adaptability variables (boundaryless mindset and proactive personality), career identity variables (identity awareness and career self-efficacy), and social support were all found to significantly contribute to the employability model in both studies 1 and 2. Networking was also found to contribute significantly to employability in study 1, but not in study 2.” (s. 259)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen handler ikke om kulturinitiativers betydning, men peger på nogle af de faktorer, der er afgørende for borgeres jobparathed. En del af disse faktorer (selvværd, tilpasningsevne, evne til at håndtere usikkerhed, villighed til at udforske) er det oplagt at teste, hvordan og hvorvidt kulturaktiviteter kan bidrage til at styrke. • Især aspektet at optræde/skabe og vise noget af værdi og fiktionsuniversers mulighed for at træne nye situationer og usikkerheder samt stimulere forestillingsevnen, der kan formodes at have en betydning for jobparathed i den forstand, artiklen definerer det.

Kilde 9	<p>Andrew Mowlah, Vivien Niblett, Jonathon Blackburn and Marie Harris (2. udg 2014): <i>The Value of Arts and Culture to People and Society. An evidence review</i>. Manchester: Arts Council England https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/Value_arts_culture_evidence_review.pdf</p> <p>Infografik: https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/infographics/Evidence_review_Infographic_March_2014.jpg</p>
Metode	Litteraturstudie, der bredt undersøger dokumentation for værdien af kunst og kultur. Studiet medtager både forskning og konsulentrapporter særligt i en britisk kontekst.
Hovedkonklusioner	<p>Der er generelt relativt lidt ift. arbejdsløshed (ud over beskæftigelse i den kreative sektor). Rapporten henviser til et par projekter, der dokumenterer effekt ift. beskæftigelse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ramsden et. al. samler op på deltagelse i græsrodsaktiviteter og på betydningen af frivillighed ift. kompetenceudvikling og netværk (efterlyser mere forskning) 2) Evaluering af en festival (BOP Consulting, 2012) peger på, at de frivillige afrapporterer øget jobparathed (employability) som resultat af deres deltagelse. 3) The Cultural Learning Alliance (2011) peger på, at elever, der lærer gennem kunst og kultur er mere jobparate.
Udvalgte citater	<p>"Employability of students who study arts and culture is higher and they are more like to stay in employment" (s. 8)</p> <p>"The last majority of volunteers reported improvements in their communication skills, their self-confidence and their willingness to try new things [...] and that as a result they were more employable" (s. 33)</p> <p>"Employability of students who study arts subjects is higher and they are more likely to stay in employment." (35)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • I og med, at der er tale om et systematisk litteraturstudie, peger rapporten også på, at der findes meget lidt dokumentation for kulturaktiviteters beskæftigelsesmæssige effekter. • Da der er tale om et bredt litteraturstudie, er der en række andre effekter, herunder helbredsmæssige.

Kilde 10	<p>Dall, Tanja; Danneris, Sophie (2019): "Reconsidering 'what works' in welfare-to-work with the vulnerable unemployed The potential of relational causality as an alternative approach." <i>Social Policy and Society</i></p> <p>https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/317003845/Dall_Danneris_2019_Reconsidering_Accepted_Manuscript.pdf</p>
Metode	Litteraturstudie + et forslag til en ny tilgang til forskning og til samarbejdet mellem forskere og praktikere.
Hovedkonklusioner	<p>Artiklen peger generelt på, at der er for lille viden om hvordan især sårbare arbejdsløse kommer i beskæftigelse.</p> <p>De peger på, at den anvendte metode i mange studier er for simpel (lineær kausal) og på behovet for at supplere kvantitative metoder med kvalitative metoder, der kan inkorporere kontekst og bedre forklare, hvad der virker for hvem.</p>
Udvalgte citater	<p>"Overall, then, the research that has most directly engaged with the question of 'what works' offers few clear answers to inform policy makers in their quest to ameliorate unemployment, even more so for people with challenges in addition to being unemployed." (s. 6)</p> <p>"...this research approaches the implementation of policy not as the application of standardised interventions that can be expected to 'work' in certain and uniformed ways, but rather as processes of translation and transformation through which policy is made to work in local practices at street-level." (s. 6)</p> <p>"These studies demonstrate how interventions, even if they are described and organised in highly structured and standardised ways, are enacted in concrete, contingent and negotiated interactions between professionals, unemployed individuals and the contexts they are part of." (s. 8)</p> <p>"Rather than a linear causality, then, it is necessary to understand the processes of change in the social domain of unemployment in terms of a relational causality, in which the causal mechanisms are to be found in relational processes 12 that are continuously performed, produced and reproduced in daily activities and practices (Olesen and Eskelinen, 2011)." (s. 11f.)</p>
Relevans for praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Artiklen peger på en anden tilgang til at implementere forskning i beskæftigelsespolitikken end en standardiseret model fokuseret på effekten af indsatsen ift. beskæftigelse. • Peger på behovet for at designe beskæftigelsesindsatser, der er kontekstafhængige og på evaluering/forskning, der ser på kontekstens og individernes betydning for effekterne (herunder bredere, også negative effekter af indsatserne). • Der peges også på behovet for at forstå betydningen af de fagprofessionelle. • Peger på behovet i at forske i både de arbejdsløses og frontpersonalets perspektiv.